25րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6952 15 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1908 ՇԱԲԱԹ 5 ՔԻԼՖԱՏԷ 1326 28 Novembre 1908 25me année N. 6952

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80 Ղ.
» » վեցամսեայ	45 »
Գաւառներու համար տարեկան	108 »
» » վեցամսեայ	60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան	85 Ֆր.
» » վեցամսեայ	20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

ԱՐԵՒԵԼՔ

10 ՓԱՐԱ ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ 10 PARAS

آره‌ولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره‌كين بوياجيان
درعليه غلطه

AREVEEK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

ՀԱՅՈՒՆ ԴԵՐԸ
ՈՂՋՆՑԱԾ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Հին ռէժիմը իր պղպջատ թաթուլներուն մէջ պրկած կաշկանդած էր Թուրքիոյ հայութիւնը. կը նմանէինք մեքենայի մը, որուն զանազան մասերուն մէջ նետուած ժայռի կտորուանքներ կասեցուցած էին մեքենային գործունէութիւնը, ու ժանգը սկսած էր կապել ծածկել գլաններն ու մխոցները. քի՛չ մըն ալ, և գուցէ այդ դժբախտ մեքենան բոլորովին անպէտ անօգուտ երկաթի կոյտ մը դառնար եթէ մեծ ու ահեղ ցունց մը յանկարծ ժայռի կտորուանքը մէկ կողմ չի նետէր ու չի վերահաստատէր շարժումը մեքենային կազմութեանը մէջ։

Ու մեքենան սկսաւ վերստին բանիլ։

Բայց այս մեքենան մէկ մասն էր միայն այն հսկայակերտ սարուածքին, որ է բովանդակ մեծածաւալ Օսմ. Կայսրութիւնը, երեսուն տարի շարունակ նոյն կաշկանդումին, նոյն դիւակնացուցիչ անգործութեանը մատնուած։ Հիմակ, այս վիթխարի սարուածքին բոլոր անիւները կը դառնան կը թաւալին անդադրուին շառաչիւններով, խլացուցիչ աղմուկներով։

Ինչ պիտի ըլլայ սակայն հայուն դերը՝ ամէն կողմ շարժելու սկսող այս սարուածքին կանոնաւոր ու բեղմնաւոր թաւալումին մէջ. ինչ պիտի ըլլայ հայուն դերը վերածնող Թուրքիոյ յառաջդիմութեանը և բարգաւաճմանը հոյակապ գործին մէջ։

Տարակոյս չի կայ որ մելամաղձոտ, հայեցողական հանդիսատեսի դերերու մէջ չպիտի արձանանանք։ Յաւէտ արդիւնաւորիչ ցեղի համբաւը, զոր տեղերական պատմութիւնը նուիրագործած է մեր մասին, պիտի արդարացնենք մանաւանդ հայ կեանքին վրայ անակնկալօրէն արշալուսող այս շրջանին, որուն նմանը քարերէ ի վեր չտեսաւ Հայկայ աստուածաշնչային այս սերունդը։ Մեր գլխուն թլուցուած լախտի հարուածները պարզապէս իրենք իրենց մէջ ժամանակաւորապէս լռեցուցած էին այն բոլոր հազուագիւտ յատկութիւնները որոնց շնորհի՛ւ է միայն որ հայ ցեղը՝ Արեւմտեան-Ասիոյ հազարաւոր տարիներէ ի վեր եկող գացող անհամար ցեղերուն մէջ միս մինակը անսասան անդրդուելի մնաց՝ թող տալով որ տակէն, վրայէն, քովերէն անցնին երթան աշխարհի բոլոր կիկլոնները, ամէնէն ահեղասաստ մրրիկները։ Այս խաղաղական շրջանին՝ առե՛ն է ուրեմն որ հայ ցեղը ցոյց տայ աշխարհի, քաղաքակիրթ աշխարհի, թէ ինք նոյնն այն տարրն է զոր պատմութիւնը մատնացոյց բրած է իբրեւ Փոքր-Ասիոյ աղնիւ, զարգացած ու լուսաւորուած տարրը որուն դերը նոյնն է ծայրագոյն արեւմտեան Ասիոյ մէջ ինչ որ է՛ և պիտի ըլլայ Ճափոնինը՝ ծայրագոյն Արեւելեան Ասիոյ մէջ։

Քաղաքակրթական տեսակէտով, գիտենք որ Թուրքիան կոյս մնացած անտառ մըն է, անկոխ գետին մը. բոլոր նիւթերը հոն իրենց նախնական վիճակին մէջ կեցած են. մարդկային ճարտարութիւնը իր տապարները չէ մտցուցած դեռ այդ անտառէն ներս՝ կտրելու համար հաստաբուն ծառերը, անոնց աղնիւ փայտէն, անոնց դիմացկուն կոճղերէն հանելու համար այն աստաղծը որ կոչուած է լաւագոյն և գեղեցկագոյն յօրինուածութիւնները պատրաստելու։ Շահագործութեան ինչ անհուն անսահման գետիններ ամէն կողմ, գիրաղանց ու անհման ինչ շահաստան մը, որուն տնկած են հեռուէն՝ գոշաքաղ շահախնդիր Եւրոպայի ժողովուրդներն իրենց ըղձական յայրատ նայուածքները, որոնց մէջ դիւչաւիչ արծիւի լափող լափլփող բիբերու կայծեր կը փայլատակին։

Մեր երկրին ընդերքներուն մէջ դեռ անձեռնմխելի կը մնան այնպիսի ճոխ հանքեր, որոնց հեռաւոր գաղափարն իսկ կը մարմութեան ցնցումներ կուտայ գերմանական ըղեղներուն, անգլիական գանկերուն և աւստրիական խելապատուհաններուն։

Պէ՛տք է թոյլ տանք որ չորս կողմէն մեզ շրջապատող այս սովալլուկ որկորները խելայեղօրէն դան իյնան այն սպասաններուն վրայ որոնք մե՛ր, օսմանցիներո՛ւս իրաւունքն են միայն։

Ու խնդիրը ճիշդ ատ է. վերածնած Թուրքիոյ տնտեսական բանալին պէտք է որ մեր օսմանցիներուս ձեռքը մնայ, վասն զի երբոր կ'ըսենք թէ օսմանեան հայրենիքը Թուրքերունը, Յոյներունը, Հայերունը և վերջապէս բնիկ զանազան ցեղերունն է հաւասար իրաւունքներով, հաւասար արտօնութիւններով և հաւասար վայելումներով, կը նշանակէ թէ օտարամուտ տարրեր ոչ իսկ տնտեսական դաշտի վրայ պիտի ունենան այդ կարգի իրաւունքներ և վայելումներ։ Օտար դրամագլուխները, որոնց անհրաժեշտօրէն պէտք ունինք նախնական նիւթին շահագործութեանը համար, մեր երկրին մէջ մուտք պէտք է գտնեն ոչ թէ ուղղակի օտար ընկերակցութիւններու ձեռքով, այլ կառավարական փոխառութիւններու, հաստատուած նորանոր պանքաներու միջոցով, որոնք ի հարկին դրամական փոխառութիւններով օսմանեան առեւտրական և արհեստագիտական զանազան երկրաշէն ձեռնարկութիւններու հարկաւոր դիւրութիւնները պիտի ընծայեն՝ ի գլուխ հանելու համար հսկայական գործեր, որոնք մեր կիսաւեր երկիրը պիտի բարձրացնեն՝ պիտի դնեն մակարդակի մը վրայ, որուն արժանի է և որուն պիտի հասնի իրերու և պարագաներու բերմամբն իսկ։

Հայը, բնականաբար, կարեւորագոյն դեր մը ունի կատարելու Թուրքիոյ վերականգնումի տաժանքոտ բայց բեղմնաւոր գործին մէջ։ Մեր բնածին գործունէութիւնը, մեր իմացական յայտնի կարողութիւնները, մեր գործնական ոգին ի սպաս պիտի դրուին այս մեծ գործին յաջողութեանը, պայմանաւ սակայն որ՝ մեր կրած նիւթական և բարոյական հարուածներուն ազդեցութենէն ժամանակին ուշարերելով՝ գիտնանք օգտուիլ ներկայացած առիթներէն։ Վասն զի պէտք է խոստովանիլ նաև թէ նոյն իսկ երկրին մէջ, զանազան ցեղեր՝ տնտեսական և շահագործական դաշտին վրայ՝ ինքնաշխատաբար խուլ բայց խաղաղ ու հաշտ — և սնչուչտ երկրին համար օգտակար — մրցում մը պիտի մղուին իրարու դէմ։ Հրեան, Հայը, Յոյնը և Թուրքը՝ ինքնազարգացումի, բարգաւաճումի, յառաջդիմութեան ճամբուն մէջ շատ տեղ իրարու դիմաց պիտի ելլան, զիրար գլել անցնելու աղուոր ու գովելի մրցակցութեամբ մը։ Բռնապետական ռէժիմին տակ, կեղեքուող ու անիրաւուող տարրը գլխաւորապէս Հայը, և երկրորդաբար Թուրքը եղած ըլլալով, իսկ միւս կողմէ Յոյնն ու Հրեան, ազատ ու անկաշկանդ, գործելու ազատութեան բարիքը վայելելով, իբրեւ բնական — բայց աղէտալի — ընթացքովը Թուրքն ու Հայը շատ ետ մնացին հա՛ն ուր Յոյնն ու Հրեան օգտուեցան ու բարգաւաճեցան։ Հետեւապէս, ազատութեան աս ներկայ շրջանին, ուր այլեւս ոև է խտրութիւն չկայ վայելուած արտօնութիւններուն մէջ բոլոր ցեղերուն կողմէ, տնտեսական տեսակէտով, նիւթական տեսակէտով բսինք, Յոյնը և Հրեան առաւելութիւն մը ունին Թուրքին ու Հայուն վրայ. ուրեմն կորսուած գետին մը փաստկելու անհրաժեշտ հարկին տակ կը գտնուինք, քիչ ժամանակուան մէջ հասնելու համար Յոյնին և Հրեային, որոնք արդէն կազմ ու պատրաստ են չարունակելու համար այն գործը, որ արդէն կրցուած չէր իրենց ձեռքերէն։ Հայերս [illegible] աւելի մեծ ճիգերու, աշխատութեան և գործունէութեան շատ աւելի բուռն, յամառ և արտասովոր ջանքերու պարտադրութեամբ մը բեռնաւորուած ենք։ Իրաւ է որ Հայութիւնը նիւթական գուցէ աննախընթաց տագնապ մը անցընելու վրայ է տակաւին այս րոպէիս, և գրեթէ ամբողջ Հայաստանը՝ նիւթական զարգացման ասպարէզներու համամիտ ըլլալու տրամադրութենէն հեռու՝ օրուան պատառ մը հացին ախը քաշելու դժնդակ վիճակին մատնուած է. սակայն... ամէն բան կ'անցնի. վերջին չիլէնիս քաշելու վրայ ենք, վերջին դառն փորձութիւնը, որուն տակէն, վստա՛հ թող ըլլանք, Հայութիւնը դուրս պիտի գայ նորէն կայտառ և յաղթանդամ։ Հայաստանի այսօրուան խառնաշփոթ կացութիւնը վաղը չէ միւս օր պէտք է վերջանայ վերջապէս. սահմանադրական ռէժիմի տակ [illegible] չէ որ առանց բան չարունակական ըլլայ։ Մոլորումի երկունքոտ շրջանն է, ուստի արտածուած ցնցումներն են որ կ'երերցնեն դեռ այս տարօրինակ ու եղական երկիրը. ժամերն վերջին օրօրումներն են, որ չեն կրնար տեւական ըլլալ, սայս թէ ոչ քար քարի վրայ չի մնար, ու ամէն բան կը փճանայ գերագոյն կործանումի մը մէջ։

Մեր չարունակական դառնութիւններուն հարուածին տակ՝ գերաղանցապէս յոռետես ալդ մըն ենք եղած հիմակ. զօրաւոր պատճառներ ունինք սակայն լաւատես ըլլալու։ Մեր հոգիին քաջութիւնը աւելի քան երբեք հի՛մակ է որ կորսնցնելու չենք։ Մութ ամպերուն ետին՝ արեւոտ պայծառ հորիզոններ կան, զորս պիտի ողջունենք ուշ կամ կանուխ։ Պատրաստ ըլլանք այդ ողջոյնը տալու ջերմեռանդ հաւատքով, խնդալի կեցուածքով և ծիրանեփայլ յոյսերու շողերով տոգորուած։

Եր. Սրմաքեշխանլեան

ԽՕՍՈՒՐԴՈՒՏՈՒԳ

Մեծահռչակ դերասանուհին Սառա Պերնառ 1888էն մինչեւ 1908 երկարող քսան տարուան շրջանի մը մէջ, չորրորդ անգամ ըլլալով Տիւմայի Գամելիազարդ Տիկինը ներկայացուց հինգշաբթի գիշեր Բերայցիներուն։

Տարիները անցեր գացեր են, կինը՝ գուցէ բաներ մը կորսնցուցեր է իր երբեմնի հրապոյրներէն, բայց արուեստագէտը մնացեր է այնպէս ինչպէս որ էր՝ միշտ սքանչելի, միշտ անհաղթահարելի, միշտ անհասանելի։

Իտալ Մարկրիթ Կօթիէն է նորէն այդ եօթանասունին մօտ պառաւը։

Այդ տարիքին երբ ուրիշ կիներ գաւազանի մը կրթնած, փոխւած ու դողդոջ մատուններով հազիւ կրնան քթախոտ առնել մը բռնել ու դողալ, մեծ դերասանուհին, քսան տարեկանի եռանդով մը իր հիանալի տաղանդը կը պտտցնէ աշխարհիս մէկ ծայրէն միւսը, այսօր Պոլիս, վաղը Բուքրէշ և միւս օր... Աստրախան։

Իրաւ. կին Սառա Պերնառ անշուշտ բաներ մը կրնայ տուած ըլլալ իր երբեմնի ոսկի ձայնէն, գուցէ խորշոմներ կան հիմայ իր տաղանդալից ճակտին վրայ և ակռաները անխորհրդապահօրէն կը մատնեն իր տարիքը, բայց պաշտելի կերպով կը պահէ իր մէջ արուեստին հուրը և դիւթիչ դիտէ նորէն հանդիսականները, որոնց ծափերէն կը քաղէ թեւերս յաւիտենապէս մանկամարդ մնալու գաղտնիքը եթէ ոչ կեանքին մէջ, բայց գոնէ բեմին վրայ։

Թատերական քրոնիկ մը չէ, որ պիտի փորձեմ ուրուագծել հոս։ Պարապ յոգնութիւն պիտի ըլլար, որովհետեւ ո՛չ Սառան անծանօթ մըն է և ոչ ալ Գամելիազարդ Տիկինը նոր կտոր մը։

Եթէ բան մը կայ 1888էն ի վեր փոխուած, անն ալ Սառայի արդուզարդն է։

Հինգ արարուածներուն մէջ հետզհետէ փոխուած իր շրջազգեստները du dernier bateau հօլ մը ունին վրանին և Բարիզի վերջին նորոյթին վրայ հարուստ զարդարանք մը կուտան տալ մեզի։

Երկրորդ արարուածին մէջ երկնագոյն matinée մը կը կրէ կոր, որ պարզապէս գլուխ գործոց մըն է ճաշակի և նրբին վայելչագիտութեան, ինչպէս merveilleusement ազուոր և ճոխութեան տեսակէտով սքանչելի է չորրորդ արարուածին պարահանդէսի ճերմակ շրջազգեստը ոսկեգոյն appliqueներով զարդարուած։

Տօնական, հանդիսաւոր գլխերնուն Բերայցիներն էին թատրոնը լեցնողները։

Արուեստի [illegible]ներ տառնք որ ամէն անգամ նոր ցնցումներ կրնան զգալ նոյն իսկ քանի անգամ տեսնուած թատերախաղի մը մէջ։

Հինգերորդ արարուածի մահուան տեսարանը արցունքներ խլեց ամէն կիներու աչքերէն և երիկ մարդիկ տեսայ որ թաշկինակնին հանեցին գրպաննին։

Երեկոյթը մտաւոր հրապոյր մը ունէր հոն գտնուող հայերուս համար, որովհետեւ Մաքսուտեանը պիտի տեսնէինք Ժօռժ Տիւվալի դերին մէջ։

Իր համբաւին վրայ մեր ունեցած համարումը կրկնապատկուեցաւ երբ երրորդ արարուածին, impeccable արտէնկօթի մը մէջ պարուրուած, հայ արուեստագէտը եկաւ պաղատիլ Մարկրիթին որ թող տայ իր զաւկին օծիքը։

Sobre շարժուձեւով, տաք և համոզիչ ձայնով, իր դերը աղնուականօրէն կատարող դերասանի մը պատուաբերութիւնը թողուց մեր վրայ Մաքսուտեան, որ Տիւվալ Հօր ապերախտ դերին մէջ կրցաւ ցոյց տալ թէ ինչ պատուական դպրոցի մը կը պատկանի ինք և թէ ինչ բեմական յատկութիւններ ունի զորս անշուշտ աւելի պերճօրէն պիտի կրնայ պարզել յաջորդ ներկայացումներուն մէջ։

Մեր ծափերուն մէջ հայրենասիրութենէ աւելի, [illegible] մը կար դէպի արուեստը, դէպի տաղանդը։

Հայ երիտասարդի մը գտած այդ աննախընթաց յաջողութիւնը սրտի վայելք մըն է, հոգիի յափշտակութիւն մը արուեստը և հայութիւնը միեւնոյն չափով սիրող մեր ազգակիցներուն համար։

Զաքարեան, Խոնար Շահին, և Մաքսուտեան հայերուս վարկը արուեստներու աշխարհին մէջ բարձրացնող երրորդութիւն կը կազմեն, զոր պէտք է մեր հիացումով խնկարկենք։

Թատրոնին դուռէն դուրս ելած միջոցիս, բարեկամ մը կը հարցնէ ինծի.

— Տիկին Զապէլ Հէքիմեանը տեսա՞ծ ես Մարկրիթի դերին մէջ։

— Կը ցաւիմ որ ոչ։

— Գրեթէ Սառա Պերնառի պէս կը մեռնի։

— Կրնայ ըլլալ, բայց պատուովապէս անոր պէս... չապրիր։

Ց. ՍԱՂՓԻՍԱՐ

ԳՐԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

«Ճէյն Էյր» (վէպ), թարգ. Օրիորդ Մ. Սթամպօլցեանի.—«Մրճաղ» (Բանաստեղծութիւններ) Հ. Ց. Սիրունի.—Թէ ի՛նչ կը խորհի Թոլսթոյ բանաստեղծութեան մասին։

«Անասնման ուրախութեան զգացումով մը սկսեր էի «Ճէյն Էյր»ի թարգմանութեան, ամենամեծ եռանդով շարունակեցի զայն մինչեւ վերջը և այսօր երբ կ'աւարտեմ, անբացատրելի վհատութեամբ մը կը համակուի սիրտս։ Հոգիի այն անզուսպ շարժումը, որ մղեր էր զիս այս ընդարձակ աշխատութեան, արտաքնապէս զիս շարունակ յաղթելու ինչ ինչ դժուարութեանց որոնք անխորհրդութեանս անխուսափելի հետեւանքներն էին անտարակոյս։ «Ճէյն Էյր»ի գրաւիչ նիւթը, «Ճէյն Էյր»ի պաշտ ոճը, «Ճէյն Էյր»ի ըմբռնումները կեանքի և բարոյականի մասին, հրամայեր էին զիս. անոր ընթերցումը խոհեկան դիւթագին աշխարհ մը բացեր էր աչքիս առջեւ, ինչպէս կ'ուզէի որ ըլլար մեր աշխարհը, իր կեանքը մատուցիկար ընտիր էր ինծի, և այնչափ երջանիկ էի այս ընթերցման միջոցին, որ կ'ուզէի բոլոր հայ աղջիկները մասնակից ընել իմ վայելքիս։ Այս զգացումն է որ զիս մղեց հայերէնի թարգմանելու այս գիրքը, որպէս զի ամէնուն դիւրութիւն ընծայեմ զայն կարդալու։»

Ահա՛ թէ ինչպէս կը սկսի Օր. Մ. Սթամպօլցեան՝ Տիկին Ասատուրի ուղղած նամակը, որ «Ճէյն Էյր»ի առաջին էջը կը գրաւէ։ Զգացումը որ դրդած է Զարլօտ Պրօնթէի, դիւահասակ այն կնոջ վէպը հայացնելու ազնուական և մաքուր հոգիի մը արդիւնքն է։ Ընդհանրապէս կիներուն ստորագրութիւնը կազմող այն բոլո՛ր թեթեւ և մանրէ խառնակցութիւններէն, հաճոյքի ընթերցումներէն, սիրոյ խաղերէն հրաժարիլ և նուիրուիլ խոշոր վէպի մը հրատարակութեան, հայ աղջիկներն ալ մասնակից ընելու համար անոր ընթերցումին հաճոյքին, ընդունեցէք որ առաքինութիւն մըն է։ Ես առաջինը չեմ թերեւս իր այդ գեղեցիկ շարժուձեւը ծափահարող, բայց պարտաւոր եմ ձեզի ճանչցնելու «Ճէյն Էյր»ը և անոր [illegible] հեղինակուհին, որուն մտածելու և զգալու եղանակը ա՛լ գաղտնիք մը չունի կարծեմ ձեզի համար, դուք որ իր յառաջաբանի ձեւով նամակին սկզբնաւորութիւնը կարդացիք։

Շարունակենք կարդալ զայն.

«Չխորհեցայ թէ թերեւս կարողութեանս վեր էր ձեռնարկս, և երբ սկսայ այդ սիրելի էջերը վերածել մեր գեղեցիկ լեզուին, ա՛լ աւելի խանդավառուեցայ։ Թարգմանութեան տեւողութեան միջոցին, ապրեցայ հերոսուհիս հետ քով քովի սրտակից քոյր մը պէս, միշտ իրաւունք տալով իրեն, մասնակցելով իր տառապանքներուն, իր հրճուանքներուն, գրեթէ վարժուելով դժբախտութեանց մէջ քաջասիրտ մնալ իրեն պէս, և կեանքի մէջ՝ նախընտրելով ամէն ուրախութիւններէ վեր դասել պարտականութիւնը կատարած ըլլալու ուրախութիւնը։ Ու անխորհուրդ խանդավառութեանս մէջ, մոռցայ հաշուի առնել կարողութեանս համեստութիւնը։»

Իրենց փետուրի ու չղարչի, ժապաւէնի և թաւիշի հսկայ ամբարտակներուն ետին նպարտօրէն մեկուսացած մեր կին գրողներէն ո՛րը հրատարակաւ այս տեսակ խոստովանութիւն մը ըրած է։

Քիչ մըն ալ հետեւինք գրուածքին.

«Հիմա որ գործս աւարտած եմ, ձեռքս առաջին անգամ կը դողայ անոր վերջակէտը դրած պահուս։ Զանազան վախեր կը ցցուին դիմացս, այս չքնաղ գործը իմ հայերէնովս արդեօք ո՛րքան բան կորսնցուցած է իր արժէքէն. յետոյ այնպիսի ժամանակի մը մէջ ուր փրանսական նոր գրականութիւնը ներկայացնող վէպերը, իրենց հոյակապ կերտուածքով և նրբաքանդակ ոճով այնքան ներգործած են միտքերու վրայ, չա՞տ միամիտ պիտի գտնեն արդեօք իմ ընտրութիւնս։»

Իր հայերէնը աղուոր է, հետեւաբար առարկութիւն մը չունի ան ընելիք. կը սպասենք որ մեզի Մօբասանի, Բրէվոյի, Պուրժէի պէս հեղինակներէն ալ թարգմանութիւններ տայ. դալով Ճէյն Էյրին, դեռատի աղջիկներու յարմար գիրք մըն է, որուն ընթերցումը կրնայ [illegible]։

«Ով որ իր պարտքը կը կատարէ՝ երջանիկ է»։

Զարլօտ Պրօնթէ տառապագին հոգի մըն է անգլիական գրականութեան մէջ, և իր այս գիրքը անկհատ կրնալի դիւցազներգութիւն մըն է ծայրէիծայր։ Վեհանձն գրականութիւնը նշանակութիւն չունի կիներուն համար, և միշտ անոնք իրենց գործերուն մէջ պատկերացուցած են կեանքի այն երեւոյթները, որոնց շուրջը թեւաբախած է իրենց խոլ զգայականութիւնը, ոսկեզօծ, նրբաթեւ թիթեռնիկի մը պէս։

* * *

Հ. Ց. Սիրունի անունը Սահմանադրութեան կը պարտինք, ինչպէս շատ մը ուրիշներու ալ անունները։ Կազմուելու յարմարութիւն ունեցող բանաստեղծ մըն է, որ մանաւանդ չփացած չէ, ինչ որ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»-Ի ԲԵՐԹՕՆԸ — ՐԱՖՖԻ

ՍԱՄՈՒԷԼ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ (62)

ՃԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐԸ ԲԱԺԱՆՎՈՒՄ ԵՆ

Ձ.

ՈՒՐԱՑՈՂԸ ԻՐ ՏԱՆ ՇԵՄՔԻ ՎՐԱՅ

Վերջապէս, հասաւ նա քաղաքադռներին։ Նայեց դռան ճակատին, և սոսկաց։ Այդ հոյակապ դուռը,—որի բարձր կամարները՝ ամէն մի հանդիսաւոր մուտքերի ժամանակ՝ զարդարած էին լինում ծաղիկներով ու պսակներով,—այժմ ներկայացնում էր մի տխուր տեսարան։

Դռան ճակատը պատած էր սեւ պաստառներով, իսկ վերեւում փողփողում էին երկու սեւ դրօշակներ։ Այդպէս անում էին միայն այն ժամանակ, երբ երկրի իշխանի դագաղն էին ներս տանում։ Իսկ այժմ ո՞վ էր մեռել... ո՞ւմ համար էր այդ սգաւորութիւնը...

Սրտի խորին բաբախմունքով ներս մտաւ նա։

Առջեւից գնացող դրօշակակիր ձիաւորը առաւ գօտիից քարշ ընկած չեփորը և մի քանի անգամ հնչեցրեց։ Նրան պատասխանեց կոչնակի ձայնը, որ երեք անգամ լսելի եղաւ Մայր եկեղեցու բարձրութիւնից։ Այդ ձայնը, որպէս երկնքի սպանական ձայնը, տարաւ ազդեց «ուրացողի» վրայ...

Նա շարունակեց առաջ գնալ։

Ուրախ, աղմկալի Հաղտամակերտը ներկայացնում էր մի մեռեալ քաղաք։ Փողոցներում ոչ ոք չէր երեւում, չէին երեւում և անցորդները։ Ոչ մի ձայն չէր լսվում, ոչ մի շշունջ անգամ չէր խառնվում ընդհանուր գերեզմանական լռութիւնը։

Այն փողոցը, որով գնում էր նա, և որը ուղիղ տանում էր դէպի իշխանական ապարանքը, նրա վրա խիստ ծանր և սպանիչ տպաւորութիւն էր գործում։ Յատակը ծածկուած էր մոխրով։ Բոլոր տների դռները փակ էին, իսկ դռների ճակատները նոյնպէս պատած էին սեւ պաստառներով։

«Իմ քաղաքացիքը, —մտածում էր նա,— երես են դարձրել ինձանից... նրանք իմ վրայ նայել անգամ չեն կամենում... նրանք ինձ մեռած են համարում, այո՛ —բարոյապէ՛ս մեռած»...

Բարկութիւնը խեղդում էր նրան, երբ մտաբերում էր վաղեմի ժամանակները։ Եղել էին օրեր, երջանի՛կ օրեր, երբ նա յաղթական փառքով վերադառնում էր պատերազմից, այդ փողոցի յատակը ծածկուած էր լինում ծաղիկներով ու կանաչ տերեւներով։ Իսկ այժմ նրանց փոխարէն մոխիր էր ցանած։ Դռների ճակատները զարդարած էին լինում գորգերով, թաւիշներով, գոյնզգոյն կերպասներով և ամենագեղեցիկ գործուածքներով։ Իսկ այժմ ամբողջ քաղաքը սուգ էր զգեցել։ Կանայք և աղջկունք, ծեր և տղայ, տանիքներից ու լուսամուտներից ողջունում էին նրան։ Իսկ այժմ ոչ մի ձայն չէր լսվում։ Ակսեալ քաղաքադռնից, մինչեւ իւր ապարանքը հասնելը, ամէն մի քայլում զոհեր էին մատուցանում նրա առջեւ։ Քահանայական դասը, իւր ամբողջ սպասով, զգեստաւորուած ոսկեհուռ զգեստներով, խաչերով ու խաչվառներով առաջնորդում էին նրան, և օրհնութեան շարականներ էին երգում։ Ինքը շրջապատուած էր լինում իւր աւագներով, իսկ առջեւից տանում էին իշխանական տան նժոյգները, զարդարած ամենաթանկագին ասպազէնքով։ Իսկ այժմ դրանցից և ոչ մէկը չը կատարուեցաւ...

Նա հասաւ իշխանական ապարանքը, բայց դռները իւր առջեւ փակուած գտաւ։ Այդ [illegible] նրան։ «Ուրեմն ինձ մերժում է և՛ իմ տունը, և՛ իմ ընտանիքը»... մտածեց նա խորին, [illegible] դառնութեամբ։

Այստեղ եւս նոյն տխուր, նոյն յուսահատական տեսարանը ներկայացաւ նրա առջեւ։ Իշխանական հոյակապ դռան փառաւոր կամարները պատած էին սեւ պաստառներով, իսկ նրա աջ և ահեակ կողմերում փողփողում էին երկու սեւ դրօշակներ։

Անհնարին խռովութեան մէջ՝ կանգնած էր նա հայրենական տան մուտքի առջեւ, և չը գիտէր ի՛նչ անել։ Այդ աներկիւղ մարդը, որի համար աշխարհում ոչինչ դժուարութիւններ, ոչինչ արգելքներ չը կային, այժմ գտնվում էր բոլորովին անզօր և յուսահատ դրութեան մէջ։ Մտածեց յետ դառնալ։ Բայց ինչպէս յետ դառնալ։ Ամօթը և նախատինքը խեղդում էին նրան։ Մտածեց բաղխել դուռը։ Իսկ եթէ բաց չանէի՞ն։ Եւ անպատճառ բաց չէին անի։ Այդ աստիճան արհամարհանք, այդ աստիճան զզուանք նա չէր սպասում մօրից և, մանաւանդ, իւր կնոջից։ Նրան, որպէս անառակ որդու, թողնում էին դրսում։ Դա մի ծա՛նր ապտակ էր նրա երեսին, դա մի դա՛ռն պատիժ էր նրա համար... Այդ բոլոր հանգամանքը, այդ բոլոր ցոյցերը ուղղակի ասում էին նրան. «Դո՛ւ արժանի չես ոտք դնելու հայրենական տան շեմքի վրայ... «Ուրացողի» ոտքերը կը պղծէ՛ն նրան»...

Նրա մարդիկն եւ գտնվում էին բոլորովին շուարեալ դրութեան մէջ. ոչ ոք նրանցից չէր համարձակվում մի բան ասել։

Դռան բարձրութեան վրայ կար մի սենեակազարդ վերնայարկ, բաց երեսով, որ պատշգամբի ձեւ ունէր։ Առջեւից ծածկուած էր վարագոյրներով։ Վարագոյրները յետ գնացին, վերեւում յայտնուեցաւ մայրը։ Տառապեալ կինը հազիւ-հազ կարողանում էր իրան ոտքի վրայ պահել։ Նրա ձախ թեւքից բռնել էր աղջիկը՝—Մեռուժանի քոյրը, իսկ աջ թեւքից բռնել էր հարսը—Մեռուժանի ամուսինը։ Վերջինի առջեւում կանգնած էին Մեռուժանի երկու զաւակները։ Դրանց ետեւում կարգով կանգնած էր իշխանական ամբողջ ընտանիքը։ Ամէնքը սգաւորի հագուստով, ամէնքը արտասուալի աչքերով։ Տեսնելով նրանց, Մեռուժանը ամբողջ մարմնով դողաց։

—Մ՛այր,—խօսեց նա խռովեալ ձայնով,—իմ քաղաքացիքը ինձանից երես դարձրին, այժմ իմ հայրենական տունն էլ իւր դռները փակում է իմ առջեւ...

—Այո՛, Մեռուժա՛ն,— պատասխանեց վերեւից մայրը դառնացած կերպով.—քո հայրենական տունը իւր դռները փակում է քո առջեւ, որովհետեւ դու քո սրտի դռները փակեցիր թէ՛ Աստուծոյ, թէ՛ քո Հայրենիքի և թէ՛ քո խղճի առջեւ...Ուրացողը, ապստամբը չէ կարող մտնել այդ տունը, Մեռուժա՛ն... Այնօրից, որ դու դաւաճանեցիր քո եկեղեցուն և քո թագաւորին,—այնօրից զրկուեցար այդ տան զաւակը լինելուց... Դո՛ւ, Մեռուժան, այժմ այդ տան համար խորթ ես և օտար, որովհետեւ դու արատաւորեցիր Արծրունիների պայծառ յիշատակը... Ուղղութիւնը միայն կարող է փրկել քեզ, Մեռուժան... Դարձի՛ր չար ճանապարհից, դարձի՛ր քո մոլորութիւններից... Լսի՛ր, Մեռուժան, մօր ձայնը, որ դեռ սիրում է քեզ, որ իւր դառն արտասուքների հետ այդ խօսքերը թափում է քո առջեւ...Լսի՛ր, Մեռուժան, մօր ձայնը, որովհետեւ նրա բերանով խօսում է ամբողջ Վասպուրականը... Եթէ դու կամենում ես կրկին վայելել քո ընտանիքի և քո աշխարհի սէրը, պէտք է դառնաս չար ճանապարհից... Ահա՛ ուղիղ ճանապարհը Մեռուժան.—Նա ձեռքը տարաւ դէպի Մայր եկեղեցին և ապա շարունակեց.—Քո հայրերը, երբ յոգնած, վաստակած տուն էին վերադառնում պատերազմներից, նախ գնում էին եկեղեցին, գոհութեան աղօթք էին մատուցանում, և ապա գալիս էին իրանց ընտանիքի սէրը վայելելու... Եթէ դո՛ւ քո նախահայրերի հարազատ որդին ես, հետեւի՛ր նրանց օրինակին... Այնտեղ, Մայր եկեղեցում, քահանայական դասը և քո քաղաքի ծերերը սպասում են քեզ... Գնա՛, Մեռուժան, նախ եկեղեցին, հաշտուի՛ր Յիսուս Քրիստոսի հետ, զղջա՛ քո մեղքերը, խոստովանի՛ր քո յանցանքները Աստուծոյ տաճարի մէջ, և ապա վերադարձիր,—այն ժամանակ քո տան դռները բաց կը գտնես քո առջեւ...

—Այդ երբե՛ք չէ կարող լինել,—մանչաց նա և երեսը շուռ տուեց։

—Մայրի՛կ, մայրի՛կ,— վերեւից լսելի եղան երկու երեխաների ձայներ.—ո՞ւր է գնում հայրիկը...

Այդ ձայները խոցոտեցին նրա սիրտը...

(Շարունակելի)

կ'ուրախացնէ մեզի այս գրականութեան ապագային վրայ մտածող արուեստասէրները։ Սիրունիի աշխարհաբարը, իր շա՛տ անսովոր թերութիւններովը, կատարելութեան կը մօտենայ ոտանաւորի մէջ։ Ընթերցումը կը շարունակուի առանց ընդհատումի, ա՛յնքան կը ծորի լեզուն։

Գեսին ճակայ անիւները կը դառնան,
Փրփուրներու ճերմակ ցայտեր հանելով.
Գեսն առտուան իր քունին մէջ անվրդով
Դեռ կը ծծէ կոյս հմայքները գարնան։

Գալով նիւթերու և պարունակութեան տեսակէտին, տակաւ զարգացնելու պէտք ունի Սիրունի։

Ամէն զգայութիւն գրի չկրնար առնուիլ, և սխալելի է ան նոյն իսկ՝ եթէ տաղաչափուած արտայայտուի։ Սիրունիի ամէնէնյաջող քերթուածները անո՛նք են, որոնք կարճ են և ամփոփ իմաստ մը կը խտացնեն իրենց մէջ։

Սէրեր, Լուին ճիւծ'ում, ա՛խ, լուին... խոստովանմանք, Պարզ կեանքը, Կը ձանձրանամ, Հովին, Գիշերին, Խուլքին պէս քերթուածներ, որոնք ձեւով միայն բանաստեղծական են, կրնային մէկ քանի տուներու մէջ խտացուիլ, մինչդեռ հեղինակը կրկնած, միեւնոյն իմաստը տալով տարբեր բացատրութիւններու դիմած է քերթուածը երկարելու համար։ Ցեղոյ թոյր բառը յաճախակի գործածուած է, Ջուրին Աղջիկին մէջ (էջ 13) երեք անգամ կրկնուած է։ Խոստովանանքը սապէս կը սկսի (էջ 15) Ջինջ վայելքներուդ հմայքներուն մէջ օծուեցաւ հոգիս...

Քիչ մը վարը միեւնոյն ոտանաւորին ութերորդ տողին մէջ կ'ըսուի.— Ու իու այդ վճիտ սեւ վայելքներդ ճամակ հրաշին վճիս, սեւ վայելք խորհրդապաշտական է թերեւս. բայց այդ խորհրդապաշտութիւնը կարծեմ հին ռէժիմին օրով արժէք ունէր, երբ ծիծաղելի սուտ յիմարներուն և խորհրդամոլ ցաւագարներուն վոհմակը գոյութեան նշաններ ցոյց կուտար դեռ։ Իկ և ուկ վերջաւորող ածականները ինչպէս տգեղ չեն հնչեր ուրիշներու ականջին։ Նեւտոն այնքան դէմքը չը ծամածռեց երբ իր կատուն լամբարը շրջեց, որով իր ամէնէն կարեւոր հաշիւներովը ծածկուած թուղթերը ոչնչացան, որքան ես կ'արգահատիմ այն մարդերուն վրայ, որոնք իկ և ուկ վերջաւորող ածականներ կը գործածեն. մեղմիկ, մոմիկ, քարիկ, ճովիկ, լուիկ, ճիբիկ, մուկիկ, զովուկ, պարզուկ եւն.։ Կը հարցնեմ թէ ինչո՞ւ ուրեմն կը գործածուին նաեւ գիշերիկ, դդումիկ, Սարգիսիկ, ապուշիկ բառերը։

Անիմաստ կտորներ ունի Սիրունի. Պարզ կեանքը կարդացէ՛ք օրինակի համար (էջ 17).

Ուզեցի որ սէրերուն մէջ սիրտս անկեղծ
մնար միշտ,
Հոգիս անկեղծ՝ իր ճաւասիի պաճերուն

[illegible]

յայտած են. չափական լեզուն, ըսուած է, մարդկային ամէնէն հին լեզուն է. ուրեմն ինծի համար այդ կարծիքը մէկն է այն արտառոց և հակամարդկային մարդասպանութիւններէն, զորս մեծ մարդիկ հրապարակ կը նետեն իրենց վրայ խօսեցնելու, իրենց հանճարը տարփողել տալու, ապուշներու հիացումը իրենց վրայ հրաւիրելու համար։

ՄԵՐՈՒԺԱՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Յ. Գ.— Արեւելքի 6949 թիւով հրատարակուած «Ցեղիս Ապագան» վերնագրով ոտանաւորիս մէջ կը տըջապտէ բառը պէտք է կարդալ կը տըջապտէ և կը ցաւին՝ կը ցցուի։ ՆՈՅՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Բարիզէն կը գրեն վիեննական թերթերուն.— Միջազգային դեսպանախորհուրդի ծրագիրը սահմանելու մասին տէրութեանց միջեւ կատարուող բանակցութիւնները կը վերաբերին Վիեննայի դահլիճին կողմէ եղած դիտողութեանց, ռուսական ծրագրին պատասխանելուն առթիւ. նաեւ Բ. Դրան կողմէ ներկայացուած ծրագրին։ Անգլիական լրագիրներուն մէկ մասին քննադատութիւնը, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դիրքին նկատմամբ, Ռուսիոյ դիւանագիտութեան նպատակէն աւելի են, ինչպէս սոյդ աղբիւրէ կը տեղեկագրեն Բեդերսպուրկէն, վասն զի Ռուսիա բանակցութեանց համար նպատակայարմար կը նկատէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ զիջողը։ Ֆրանսայի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ ալ միեւնոյն տպաւորութիւնը կը տիրէ։ Կարելի չէ զարմանալ և ոչ ալ անակնկալ մը նկատել դեսպանախորհուրդին սկզբունքով հաւանող աւստրիական պատասխանին մէջ Պառոն Էրէնթալի յայտնած վերապահումները վերջին պատուիրակութեանց։ Բարիզի մէջ համոզում կը տիրէ թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հայեցակէտէն առաջ եկած զուգադիպութեան առժամեայ բացակայութիւնը, ինչպէս նաեւ օսմանեան առաջարկութենէն գոյացած նուազ կարեւոր տարբերութիւնները թոյլ կուտան գոհացուցիչ լուծում մը գուշակելու ամէն բանի համար. նաեւ բնաւ չեն տարակուսիր որ այդ գոհացուցիչ լուծումը ձեռք պիտի բերուի ամէն կողմէ ցոյց տրուած լաւ տրամադրութիւններով։ Ցայտնի է թէ դիւրաւ պիտի չկրկնանայ, նկատողութեան առնելով գործին կնճռոտ հանգամանքը, որով յուսալի է թէ դեսպանախորհուրդը գումարուի 1909 փետրուարին։ Կ'երեւայ թէ որ և է դիտողութիւն եղած չէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ այն առաջարկութեան թէ իտալական

[illegible]

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍԵՐԲԻԱ

[illegible]

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

[illegible]

գործ ունեցող խալամները չեն կրնար տեղիքնուն խօսիլ, վասն զի ճամբան դանդաղ յարձակումներու կ'ենթարկուին։ Իգտամ այդ մասին Բ. Դրան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԲԱՐԵԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ ծանուցինք թէ Բարիզի ճարտարապետ-ճարտարագէտ Պ. Պուվառի որդին խորհրդակցութիւն մը ունեցած է քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ գումարուած յանձնաժողովի մը հետ՝ Կ. Պոլսոյ բարեզարդութեան խնդրոյն համար։ Պ. Պուվառ նաեւ տեսակցեցաւ Ներքին գործոց նախարարին հետ, ներկայ էր նաեւ ֆրանսական դեսպանատան թարգման Պ. Լըտու։ Հազիւ պէյ հաւանեցաւ յանձնաժողովին կողմէ տրուած որոշումին՝ Պ. Պուվառի հայրը բերել տալու և հարկ եղած քարտէսները ու յատակագծերը անոր պատրաստել տալու համար։ Պ. Պուվառ յարեց թէ իր հայրը Բարիզի ելմտացոյցին պատրաստութեան պաշտօնը ստանձնած ըլլալով, յունուարէն առաջ միայն պիտի կրնայ Կ. Պոլիս գալ։ Ներքին գործոց նախարարը առաջարկեց որ մինչեւ Պ. Պուվառի ժամանումը, Ֆրանսայէն երեք ճարտարագէտ բերուելով Կ. Պոլսոյ արդի վիճակը ցոյց տուող քարտէս մը պատրաստեն և Պ. Պուվառի գալէն ետքը ընդհանուր յատակագիծը չինուի։ Պ. Պուվառի որդին ընդունեց այդ առաջարկութիւնը, որով երէկ Բարիզ ուղեւորեցաւ. իր հօրմէն ստանալիք պատասխանը խակոյն պիտի հաղորդէ։

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՑՈՅՑԵՐԸ

Քուէտուփերու թափօրներուն առթիւ Գուրուչէշմէի, Օրթաքէօյի, Պէշիքթաշի, Նըլտըզի և շրջականերու քուէտուփերն ալ, ինչպէս յայտնի է, մեծ թափօրներով պտոյտեցան։ Երբ այդ թափօրները կ'անցնէին բանակայութեան վարչութեան պատկանող և սոյդին արեւը ծծող տրխպանչիկ անձերուն ապարանքներուն առջեւ, նուագածուներուն հետ ամբողջ ժողովուրդը կ'երգէր «Պանա նէ օլտը սա պէն պիլէմէմ. էսկի հալիմի հիչ կէօրէմէմ» ժողովրդական նշանաւոր երգը։

—Թանին կ'ըսէ թէ քուէտուփի սնտուկներու թափօրներու Բ. Դուռը հասած միջոցին, Ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնատարներէն մէկը քուէտուփերը դրուած կառքերուն համար ըսեր է որ մեռելակառքի կը նմանին։ Թանին կը յայտարարէ.— «Այսքան ջինջ ու երջանիկ օրերու մեծութիւնը գնահատելու անկարող այդ մարդոյ սա պատասխանը տալու է.— «Հէբի'ֆ. դու չես հասկնար, լռէ»։ Մենք ալ մեր բարեկրթութեան բերմամբ այսքանով կը բաւականանք և կ'ըսենք իրեն որ իր անկիւնը քաշուի և իր հին յիշատակներուն մէջ ամփոփուի. եթէ կ'ուզէ, ազգին երջանկութեան ձայներուն դէմ թո՛ղ փակէ իր ականջները. մեր մէջ և մեր գործերուն թող չխառնուի, ետքը մարդը թեւէն կը բռնեն ու կը նետեն»

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ

Լոյս Օքոսմա սա հեռագիրը ստացած է Վանայ իր թղթակցէն նոյեմ. 11 թուականով.— «Շատ մը Հայեր, որոնց անունները ընտրական ցուցակներէն հանուած էին՝ սխալ յայտարարութիւններ ըրած ըլլալնուն և տուրքերը վճարած չըլլալնուն համար, կը բողոքեն այդ ցուցակներով կատարուած ընտրութեանց դէմ։ Նախկին վարչութեան օրով գրաւուած կալուածները տէրերուն կը վերադարձուին։ Արդարեւ ամէն կողմ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։»

— Երզրումէն հետեւեալը կը հեռագրեն տեղական թերթի մը.— Թէ՛ քաղաքային ու դատական պաշտօնեաներուն և թէ քաղաքային ու զինուորական մեծերու կողմէ կատարուած քննութեամբ հաստատուեցաւ որ Երզնկայի շրջակայքը մէկ քանի ոչխարներովը մեռած Հայ մը՝ գիշատիչ գազաններու կողմէ սպաննուած է։ Ժառանգորդները Պատրիարքարանէն պատասխան կը սպասեն՝ անոր թաղումին համար։

— Սղերդէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն կառավարիչը ձերբակալել տուեր է Պէտըրհան անուն աւազակը, որ մինչեւ հիմա մեծ վնասներ կը հասցնէր ժողովրդեան։ Այդ ձերբակալումին առթիւ ժողովուրդը գոհունակութիւն կը յայտնէ։

— Մահաւոր մարմին մը, որուն գլուխը կը գտնուի Պետական Խորհուրդին անդամ Րահմի պէյ, առջի օրը Վիրանշեհր ուղեւորեցաւ՝ վերջին դէպքերուն համար քննութիւն մը կատարելու պաշտօնով։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պերլինէր Թակեպլաթ Կ. Պոլսէն հեռագիր մը ստացեր է ծանուցանող թէ Բրինդիզի մէջ կը պատրաստուի հակայեղափոխութիւն մը՝ հին րէժիմի մարդոց կողմէ. 1000 հոգիէ բաղկացած հրոսախումբ մը Սկիւպ մտնելու է՝ իրեն կուսակիցներ շահելու համար, բայց ճամբան ցրուեր են զինուորներու կողմէ։

— Թուրք զօրքերու շարժումը դէպի պուլկարական սահմանագլուխը թէեւ յամրաբար կը կատարուի, սակայն այսպէսով անընդհատ կերպով սահմանին վրայ աւելի քանակութեամբ զօրքեր կարելի պիտի ըլլայ համախմբել։ Այս պահուս Էտիրնէի շուրջը կը գտնուին 90,000 ձիաւորներ։ Թուրք քաղաքական շրջանակները զօրքերու այս շարժման իբրեւ պատճառ ցոյց կուտան սա պարագան թէ Թուրքիա կ'ուզէ պատրաստ գտնուիլ թուրքեւպուլկար բանակցութեանց լուծման մը պարագային։

— Կ. Պոլսոյ սերպ դեսպան Պ. Նէնատովիչ դիմումներ ըրաւ Մեծ-Եպարքոսին մօտ, որպէս զի վերջերս Սելանիկ հասած սերպական ռազմամթերքները Թուրք հողէն Սերպիա անցնելու հրաման տրուի, բայց Մեծ-Եպարքոս Քեամիլ փաշա չի թոյլատրեր, որովհետեւ կասկած կայ որ ռազմամթերքներուն մէջ կը գտնուին ռումբեր և ումանակներ, որոնք լեցուած են «Շնայտէրիթ» գործիքով։

— Սելանիկէն կը հաղորդեն թէ Մակեդոնիայի ելմտական Յանձնախումբը ըստ առաջնոյն կը շարունակէ իր գործերը։ Յանձնախումբն իր վերջին նիստին մէջ, ուր ներկայ էր ոստիկանական ընդհանուր տեսուչ Ռօպիլանտ զօրավարը, քննութեան ենթարկուեցաւ ոստիկանութեան պիւտճէն, որ կը հասնի 3,700,000 ֆր.ի։

— Կ. Պոլսոյ կալուածական տուրքերուն գանձման համար հաւաքիչներուն թիւը պիտի աւելցուի և առանց ցոյց տալու եռանդին և կամ անհոգութեանը համար պէտք եղածը ի գործ պիտի դրուի։

— Աւստրիոյ դեսպանը, մօտերս, արձակուրդով Վիեննա պիտի ուղեւորի՝ կարգ մը հրահանգներ ստանալու համար։

—Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն Վիեննայի թերթերուն թէ Աթէնքի ռուս դեսպան Պ. Չէրքաշէվ Կ. Պոլսոյ դեսպան պիտի անուանուի փոխանակ Պ. Զինովիեվի։

—Պաղտատի կուսակալ անուանուեցաւ Կ. Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին առեւտրական ճիւղին նախագահ Նէճմէտտին պէյ։

— Իգտամ կը հերքէ յունական լրագիրներուն իտալական թերթերէն արտատպած այն լուրը որուն համաձայն մեծ տէրութեանց դեսպանները իբրեւ թէ Բ. Դրան դիմելով յանձնարարած են անդորրութիւնը պահպանել, ըսելով որ հակառակ պարագային պիտի վնասուի տէրութեանց համակրական ընթացքը Թուրքիոյ հանդէպ։

—Կավրիլ անուն Յոյն մը, Կ. Պոլսոյ նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազին զեկուցագիր մը տալով, յայտարարեր է որ մեռած կամ օտար երկիրներ գտնուող կարգ մը Յոյներու Օսմանեան թէզքէրէները Պալաթու Այա-Տիմիտրի եկեղեցիին թաղական Խորհուրդին քով գտնուելէն օգտուելով, այդ Խորհուրդին անդամները նոյն Օսմանեան թէզքէրէները ընտրական պաշտօնեաներուն ցոյց տուեր և այդ անձերուն անունով քուէ նետեր են քուէտուփերը, ինչ որ հաստատուելու պատրաստ է։ Խնդիրը սկսած է քննուիլ Կ. Պոլսոյ հարցաքննիչ դատաւորներուն կողմէ։

—Կը հերքուի այն լուրը թէ Կ. Պոլսոյ ֆրանսական դեսպանը պիտի փոխուի։

—Պէշիքթաշի ոճրագործութեան հերոսուհին՝ Պէտրիէ Համազգային Անկելանոցէն ոստիկանութեան Դուռը զրկուեցաւ վասն զի Անկելանոցին բոլոր կիները չեն ուզած որ իրենց հետ մնայ։

—Մարաշէն երեսփոխան ընտրուած են տեղացի Գատըզատէ Հաճի Հիւսէյին Ֆէհմի էֆ. և Պայազիտզատէ Շիւքրի պէյ։

—Պոլիս Սուլթան Համամի կողմը Թոփալեան խանին մէջ լումայափոխ Մաքսուտ էֆ. Յովհաննէսեանի ապրանքներու մթերանոցին մէջ ունեցած դրամարկղը խորտակուելով, ժամացոյցներ, ապարանջաններ եւայլն գողցուեցան։ Նոյնը խանը գտնուող բեռնակիր Մուրդ, Տիվրիկլի Թորոս, Յովհաննէս, Էկինէկլի Պետրոս, Սըվազլը Ահմէտ, Մուսթաֆա չավուշ, Իսմէր, Րիզա ու Իսմայիլ անուն անձերը իբրեւ հեղինակ ձերբակալուեցան։

—Սէրվէդ լրագրին արտօնատէրը Նիքոլախիս էֆ. կը ծանուցանէ մեզ թէ այդ թուրքերէն թերթը յառաջիկայ երկուշաբթի պիտի սկսի հրատարակուիլ և թէ բնաւ առնչութիւն չունի երբեմնի հրատարակիչ Թահիրի հետ։ Յաջողութիւն կը մաղթենք մեր նոր պաշտօնակցին։

—Ա. Հանըմօղլու որդիք վաճառատան տէրերէն Պ. Բիբէր Ա. Հանըմօղլու որ 18 տարիէ ի վեր Թաւրէժ կը գտնուէր, Կ. Պոլիս հասած է իր ընտանիքով, այդ քաղաքէն հեռացած ըլլալով, հոն տիրող խռովութեանց պատճառաւ։ Մայրաքաղաքս պիտի մնայ մինչեւ որ բարեկարգութիւնը և ապահովութիւնը վերահաստատուին Պարսկաստանի մէջ։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ Վ'ՐԱՅ

ԲԱՐԻԶ, 26 նոյեմ.—Երեսփ. Ժողովը, այսօր, վիճաբանեցաւ արտաքին գործոց ելմտացոյցին վրայ։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոն յայտարարեց թէ Մարոքի վերաբերեալ հարցախնդիրները յետաձգուած էին յաւելուածական տուրքերու քուէարկութեանը միջոցին։ Տեղեկաբեր Պ. Տէշանէլ խօսք առնելով, պատմեց Պալքաններուն դէպքերը՝ Միդրովիցայի երկաթուղիին մենաշնորհը Աւստրիոյ-Հունգարիոյ տրուելէն սկսելով, ըսաւ թէ Ֆրանսա միջնորդի ազնիւ դերը կատարած է Պալքաններուն մէջ, պատերազմը արգիլելով, Կ. Պոլսոյ, Սոֆիայի ու Պելկրատի մէջ խոհեմութեան յորդոր կարդալով և Թուրքիոյ ու Պուլկարիոյ և Անգլիոյ, Աւստրիոյ ու Ռուսիոյ միջեւ միջամտելով։ Յարեց թէ վերջին յեղափոխութիւնը փոխած է Թուրքիոյ ներքին ու արտաքին քաղաքականութիւնը և թէ Թուրքիոյ մէջ Ֆրանսա պէտք է ոյժ տայ նոր դրութեան։ Թուրքիա պիտի աշխատի իր տնտեսական ու խաղաղասէր զարգացումին և բարգաւաճմանը։ Ֆրանսա կ'ուրախանայ դարաւոր հարստահարութիւնը վերջացած ըլլալուն համար, որ պատճառ կ'ըլլար պատերազմներու և չփոթութեանց։ Ֆրանսա պարտաւոր է Թուրքիա գտնուող բազմաթիւ Ֆրանսացիներուն երաշխաւորել անկողմնակալ ու ամբողջ արդարութիւն մը, մինչեւ որ ապահովութիւն մը ձեռք բերուի (Ծափահարութիւններ)։ Ֆրանսա կրնայ հաւանիլ Մակեդոնիայի երեք նահանգներուն մէջ «քարտիւլասիոն»ներու բարեփոխման, յետոյ բոլոր կայսրութեան մէջ տարածուելու եղանակով։ Տեղեկաբերը յետոյ յիշեց Պալքաններու և Թուրքիոյ մէջ Ֆրանսացիներու ունեցած եր'կաթուղիները, վարժարանները և հիւանդանոցները, որով պէտք է ապահովել երկրային ամբողջութիւնը Թուրքիոյ, որուն բարգաւաճումը կախում ունի երիտասարդ-թուրք դրութենէն, զոր Ֆրանսա կը նպաստաւորէ (Ծափահարութիւններ)։ Պ. Տէշանէլ ուրախութիւն յայտնեց թէ Ֆրանսա բարւոք յարաբերութիւններ ունի Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ, որ միշտ չափաւորիչ մը եղած է Եռեակ Զինակցութեան մէջ. յարեց թէ Ֆրանսա չի կրնար անտես ընել Պալքաններու, Սերպիոյ և Սեւ Լերան մէջ ժողովուրդներու շահերը, որոնք արդարացի կերպով անհաճելի Եւրոպայի կը դիմեն։ Աւստրիա-Հունգարիա կցեց Պոսնան և Հերսէքը, հակառակ Պերլինի դաշնագրութեան, որ չի կրնար փոխուիլ, առանց հաւանութեանը դաշն ստորագրող տէրութեանց։ Պալքանի ժողովուրդները իրենց հետ ունին Անգլիան, Իտալիան ու Ռուսիան. եթէ Ֆրանսա անցեալին ու ներկային մէջ խաղաղութիւնը պահպանած է, ապագային մէջ ալ զայն պահպանելու համար անհրաժեշտ է որ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ քաղաքականութիւնը համապատասխանէ Եւրոպայի բաղձանքին. դեսպանախորհուրդը գումարուի թէ ոչ, Ֆրանսա ազատ է և մեծ սխալ մը գործուած պիտի ըլլայ եթէ Մարոքի պատճառով Արեւելքի մէջ իր ազատութիւնը խանգարէ։ Պ. Տէշանէլ ուրախութիւն յայտնեց Ֆրանքօ-Գերման վերջին միջադէպին առթիւ խաղաղութիւնը ընդունուած ըլլալուն համար. խօսքը աւարտեց ըսելով որ Ֆրանսա միշտ զօրաւոր պէտք է ըլլայ։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոն կրկնեց Պ. Տէշանէլի յայտարարութիւնները, մանաւանդ Թուրքիոյ և անոր նոր դրութեանը մասին։ Նորէն ժողովը ծափահարեց։ Պ. Բիշոն յարեց թէ Ֆրանսա կը յուսայ որ պաշտպան չորս տէրութիւնները Թուրքիոյ ու Յունաստանի հետ կարգադրեն Կրետէի խնդիրը։ Արտաքին գործոց ելմտացոյցը ընդունուեցաւ։

ՌՈՅՏԱՄ.— Վիլհէլմ կայսեր հիւանդութիւնը իր սովորական ընթացքին կը հետեւի։

ՎԻԷՆՆԱ.— Հակառակ պաշտօնական հերքումներու, գրեթէ բոլոր լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Սերպիոյ թագաւորը հիւանդ է. երիկամունքի բորբոքումէ կը տառապի, որով անկողինէն չի կրնար ելլել։

ՊՈՒՏԱ.— Բեշտէր Լոյս, Վիեննայի դիւանագիտական աղբիւրներէն առնելով հետեւեալը կը հրատարակէ Թուրքիոյ և Աւստրիոյ-Հունգարիոյ յարաբերութեանց մասին.— Եթէ երիտասարդ-թուրք դրութիւնը ուզած ըլլար համաձայնիլ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ, շատ օգտակար պիտի ըլլար, վասն զի ապահովութեան ու անդորրութեան մէջ պիտի կրնար ի գլուխ հանել իր ներքին գործը, որ տարօրինակ կերպով դժուար է։ Երիտասարդ-Թուրքերը անշուշտ գիտեն թէ անհաճոյ անակնկալներու վտանգը տակաւին գոյութիւն ունի, որոնք եթէ տեղի ունենան, պիտի վտանգեն մինչեւ հիմա ձեռք բերուած բոլոր արդիւնքները։ Այս մտածումը միայն պէտք է մղէ Երիտասարդ-Թուրքերը որ իրենց արտաքին յարաբերութիւնները ազատեն որ և է տագնապալի հանգամանքէ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռիկայէն կը հեռագրեն թէ Ռուսիոյ մայր կայսրուհիին դէմ դաւադրութիւն մը ի դերեւ ելեր է, վասն զի ոստիկանութիւնը կրցեր է ձերբակալել գլխաւոր հեղինակները։

—Ռուսիոյ ելմտական նախարարը Տումային ներկայացուց օրինագիծ մը՝ 450 միլիոն ռուպլիի փոխառութեան մը համար՝ 1909ի ելմտացոյցին բացը գոցելու և մէկ քանի հին փոխառութեանց «քոնվէրսիոն»ը կատարելու համար։ Օրինագիծին մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին։ Վիճաբանութիւնները դռնփակ պիտի կատարուին։

ՆԱՄԱԿ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՅԷՆ

(ՄԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑԷՆ)

Սոֆիա, 10 նոյեմ.

Ընդհանրութիւնը խիստ հետաքրքրութեամբ կը վերաբերի դէպ ի օրուան խնդիրը և կը հարցնէ. «Ի՞նչ լուր Կ. Պոլսէն.»

Բաւական ժամանակ դեռ պիտի գոհ ըլլայ ժողովուրդը միմիայն փոփոխական և հակասական լուրերով. այս է կարծիքը քաղաքական շրջանակներու մէջ։ Այսօր Ռուսիոյ, Աւստրիոյ, Գերմանիոյ և Իտալիոյ ներկայացուցիչները այցելեցին արտաքին գործոց պաշտօնատունը, օրուան դրութեան մասին տեղեկանալու համար։ Ներկայացուցիչները՝ նախարար Բաբբիքօֆէ ստացած տեղեկութիւններուն համաձայն լաւ տպաւորութեան տակ մնացած են։ Կառավարութիւնը կը յուսայ որ Պոլսոյ բանակցութիւններէն դրական բան մը դուրս պիտի գայ, իսկ հակառակ պարագային՝ մեծ պետութիւններն ալ պիտի միջամտեն։ Պ. Լիափչէֆը, այս օրերս Սոֆիա պիտի դառնայ։

Կառավարական մամուլը կ'աշխատի հանդարտեցնել մտքերը, յայտարարելով թէ Լիափչէֆ վերադառնալով յարաբերութիւնները չեն խզուիր, և թէ արդէն Պ. Լիափչէֆ պիտի վերադառնայ Կ. Պոլիս բանակցութիւնները աւարտելու համար։ Ընդդիմադիր կուսակցութեանց թերթերը խիստ կերպով կը քննադատեն Լիափչէֆի թոյլ ընթացքը։ Առանցմէ ոմանք պարզապէս կը յայտարարեն որ Պ. Լիափչէֆ իր անձնական շահը պաշտպանելու համար է որ ուշ մնաց։ Ըստ նոյն թերթերուն Պ. Լիափչէֆ օրական 500 ֆրանք կ'առնէ եղեր։

Համաձայնութեան մը հիմերը դրուած են կ'ըսուի։ Այսպէս օրինակ հարաւային Պուլկարիոյ հարկին վճարման կերպը ընդունուած է Պ. Լիափչէֆ։ Իսկ արեւել. երկաթուղիներու խնդրին առթիւ հոս կը հաւաստուի թէ ընկերութեան հետ բանակցութիւնները խզուած են, բայց խնդիրը կը ծեծուի եղեր շարունակաբար Պ. Լիափչէֆի և Թուրքիոյ ներկայացուցիչ Նորատունկեան էֆ.ի միջեւ։

Տօքթ. Մօրֆօֆ, երէկ երեկոյ վերադարձաւ Պոլսէն և ներկայացաւ նախարարապետ Մալինօֆի, շատ կարեւոր տեղեկութիւններ տալով։

Այսօր դէպի Պոլիս մեկնեցաւ նամակատանց տնօրէն Պ. Ստոյանովիչ։ Մեկնումի պատճառը սա է որ թուրք ներկայացուցիչներու կողմէ օսմանեան նամակատան հաշւոյն 20 միլիոն ֆր.ի նոր պահանջք մը ներկայացուած է։ Պուլկար ներկայացուցիչը Պ. Լիափչէֆ այդչափ քիչ պահանջք մը ներկայացնելուն համար իր զարմանքը յայտնելէ յետոյ յարմար դատեր է Պ. Ստօյանովիչը իր քով կանչել։ Ամէնէն հաւանական ելքը այն պիտի ըլլայ որ խնդիրը պիտի մնայ Դեսպանախորհուրդին որ տեղի պիտի ունենայ Հաամի մէջ, և որուն պիտի նախագահէ նախարար Պ. Թիթթօնի։

ՅՈՅՆԵՐԸ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐՆԵՐԸ

Ատենէ մը ի վեր, ամբողջ յոյն մամուլը—մանաւանդ Աթէնքինը—սկսած են սոսկալի պայքար մը մղել պուլկարներուն դէմ։ Ամբողջ յոյն թերթերը շատ սիսթեմաթիք կերպով, կարծես մէկ հրամանի անսալով, ամենափոքր առիթը իսկ չեն փախցներ պախարակելու պուլկարներու գործունէութիւնը, և միեւնոյն ժամանակ պաշտպանել գրգռիչներու ոճրագործական բրօբականտը, որոնք ամէն օր Աթէնքէն կ'ուղղուին դէպի Մակեդոնիա։ Քաթերինայի եզերքը, յունական մեծ առագաստանաւերը շալանդը մէկ քանի անգամ զէնք, փամփուշտ, տինամիթ, վառօդ են, կը փոխադրեն որոնք անմիջապէս կը զրկուին Պերաք, Վոտէն, Քօսթուր և ուրիշ քաղաքներ։

Յոյն զինուորականներ, հագուած քաղաքացիական զգեստներով, տեղական մարդոց հետ միասին կը պտտին գիւղերը հրահանգներ տալու համար յառաջիկայ հակապուլկարական կռիւին առթիւ։ Յոյն Քոմիթէները, ամէն կերպով կը ջանայ մեծ գործունէութիւն ցոյց տալ։ Ինչպէս կ'երեւի այս մարդիկը բնաւ չպիտի քաշուին Պուլկարներու ուժը Մակեդոնիոյ մէջ ոչնչացնելու։

Այս ամէնը պարտկելու համար յոյն թերթերը մեծ ջանքերով կ'աշխատին խաբել թէ Սելանիկի մէջ պուլկարական խումբեր կը շրջին եղեր ինչպէս նաեւ Սերեզի մէջ։ Յոյները շատ մեծ վարպետութեամբ կը ծածկեն իրենց գործունէութիւնը ինչպէս որ միշտ ըրած են իրենց յատուկ էնթրիկներով։ Այս ամենուն համար պուլկար ժողովուրդն ալ Մակեդոնիոյ մէջ հաշիւ կը բռնէ. օր մը պիտի գայ որ այս երկու ազգութիւնները Մակեդոնիոյ մէջ սարսափելի ընդհարում մը պիտի ունենան, բան մը որ ըստ ինքեան շատ վնասակար ալ է Օսմ. Սահմանադրական կառավարութեան։ Լաւ կ'ըլլայ որ այս երկու ազգութեանց մէջ առժամեայ խաղաղութիւն մը պաշտպանելու համար ջանք չը գլանայ երիտասարդ թուրքերու կուսակցութիւնը։ Յոյներու այս դիրքը մեծ վրդովում առաջ բերաւ նաեւ տեղւոյս պուլկար ժողովրդեան մէջ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼԻՆ

Կը հրաւիրենք Պոլսոյ Թուրք մամուլին բոլոր օրկաններու որ ուշադրութեամբ կարդան մեր երէկի թիւով Մուշէն հրատարակած թղթակցութիւնը։ Անիկա հանդարտ ու մանրամասն թուումն մասանցն է այն հարստահարութիւններուն, որոնք կը գործուին գաւառներուն, մանաւանդ Մուշի դաշտին մէջ։ Խմբագրատանց գաղջ մթնոլորտին մէջ, կանանչ հանգստաւէտ սեղաններու առջեւ բազմած, մեր Թուրք պաշտօնակիցներուն համար շա՛տ դիւրին և շատ անվնաս բան մը կ'երեւայ կոր կոյրակուրյն և անխղճօրէն գրչի հարուածով մը հերքել Ջուլումի երկրէն եկած բոլոր չարիքներու լուրերը։ Ծա՛ռ և վնասակար ուղղութիւն, պարկեշտ և խղճամիտ և պարտաճանաչ մամուլի բոլորովի՛ն անվայել ուղղութիւն։ Ասանկո՞վ պիտի բարեկարգենք այս դժոխք դարձած երկիրը։ Ամօ՛թ մեզի. ամօ՛թ մամուլին կոչումը այս կերպ ըմբռնողներուն, ամօ՛թ։

Հո՛ս, ոստանին մէջ, քուէտուփերուն շուրջը հայուն երեսին ժպտիլ, չո՛յել զայն։ Իսկ հեռուն Հայաստանի մէջ լախտը նորէն իջեցնել անոր գլխուն, կոտորակներուն անհամը և ամէնէն անհանդուրժելին է։ Ընթացք մըն է այս որմէ կը զգուշացնենք անոր ապիրատ ու անհեռատես հեղինակները։

ՀՐԱՒԷՐ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Վաղը Կիրակի նոյեմ. 16/29, ժամ 8ին Ս. Խաչ վարժարանի սրահը կը հրաւիրուին բոլոր հին և նոր անդամները և թաղեցիք, որ դիւանի կողմէ խիստ կարեւոր թելադրութիւն մը պիտի լինի պահեստի դրամի մասին, և ներկայից մեծամասնութեամբ տրուելիք որոշումը փութով պիտի կատարուի, բացակայք իրաւունք չպիտի ունենան առարկելու, ինչ որ ալ ըլլայ տրուած որոշումը։

Ցետ այնու ոչ անդամք ազատ են մեկնելու և ներկայ անդամներով ժողովը պիտի զբաղի օրակարգով։

1. Ընտրութիւն Մայր դիւանի
2. Վերաքննութիւն կանոնագրութեան

Ատենադպիր — Ատենապետ

Ս. ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ — Գ. Ս. ՇԱՀՊԱԶԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Ազգ. Երեսփ. Ժողովի Ը. նիստը գումարուեցաւ, երէկ, Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Ժամը 8ին բացուեցաւ. նիստը, նախագահութեամբ Իզմիրլեան Ս. Պատրիարք Հօր։ Ժողովականներէն 67 հոգի ներկայ էին։ Ատենադպիրը նիստը բանալով յայտնեց թէ ազգ. երեսփոխաններէն ոմանք բացակայ էին հիւանդութեան և ոմանք ճամբորդութեան պատճառաւ։ Յետոյ Ատենադպիրը կարդաց Ռումէլի Հիսարի, Պօյաճիգիւղի և Եէնիգիւղի Թա- [illegible]

կ՚ուղղենք ազգայիններուն, բայց անոնք չեն ընդունիր։ Քաղաքական Ժողովը ընտրեց չորսը մը առաջ, բայց հրաժարեցան։ Երբ կ՚ընտրենք ու չեն ընդունիր, ինչ կրնանք ընել այդ պարագային։

Անեմեան պէյ.— Պիտի առաջարկեմ որ անմիջական կերպով 20,000 ոսկիի փոխառութիւն ըլլայ. տոր վրայ կը պնդեմ, թէ ինչպէս պիտի հատուցուի այս գումարը. Երուսաղէմի մէջ պարտք մը գոյացաւ գեղծումներու հետեւանքով և այդ- [illegible]

[illegible]

ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ

Սամաթիոյ նահատակներուն յիշատակին, յառաջիկայ կիրակի, 16 նոյ. Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցիին մէջ, թաղին նահատակներուն ի յիշատակ, պիտի կատարուի պատարագ, ուրկէ յետոյ պիտի խօսին՝ Ռ. Զարդարեան.— Ի՞ՆՉ Է ՀԵՐՈՍԸ, Է. Ակնունի.— ԳՈՒԵՐ ՓԷՏԱՅԻ ԿԵԱՆՔԷ։

Բանախօսութեանց աւարտումէն յետոյ թափօրը պիտի յառաջանայ Պալըգլըի գերեզմանատունը ուր պիտի խօսին՝

Ս. Զաւարեան, Օր. Հայկանոյշ Միսաքեան, Սիամանթօ, Թագւոր Գառնիկեան։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Սամաթիոյ Ենթակոմիտէ

ՀԱՅ-ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԲԵՄ

ՎԱՂԸ ՊԻՏԻ ՔԱՐՈԶԵՆ.—

Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ ժամը 5.15ին Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան։

*** Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամը 5.15ին Բրօֆ. Յ. Հ. Ճէնիզեան։

*** Կէտիկ Փաշայի Ամերիկեան վարժարանին մէջ (Լանկայի եկեղեցիին պաշտամունք) ժամը 5.15ին Վեր. Գ. Կարապետեան։

*** Պալըգլի Հասլի մատուռին մէջ ժամը 5.45ին Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան։

*** Խասգիւղի մատուռին մէջ ժամը 8ին Վեր. Ս. Յ. Զորիկեան։

ԵՐԻՏ. ՔՐԻՍ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹԱԺՈՂՈՎ

Գումգաբուի Բէթէլին մէջ ժամը 9.30ին։

*** Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամ 8ին, Նիւթ Գաղ. 5.13։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 27 Նոյեմ. — Երէկ առտու, ամէն կրօնքի պատկանող կղերականութիւնը Ֆրանց-Եօզէֆ կայսեր մատոյց իր յարգանքները, իր յոբելեանին առթիւ։ Պոսնա-Հերսէքի կաթոլիկ պատուիրակութիւնը շնորհաւորելէ յետոյ կայսեր յոբելեանը, շնորհակալութիւն յայտնեց Պոսնա-Հերսէքի կցման առթիւ և հաւաստեց թէ անձնուէր հաւատարմութիւն ու սէր կը տածէ Վեհապետին նկատմամբ։ Կայսրը շնորհակալութիւն յայտնելով պատասխանեց թէ Պոսնա-Հերսէքի կաթոլիկներուն կրօնական շահերը միւս կրօնքներուն շահերուն հետ հաւասարապէս պիտի պաշտպանուին։ Ֆրանց-Եօզէֆ յարեց թէ կաթոլիկները պիտի աջակցին երկրին զարգացման ու յառաջդիմութեան և թէ ամէն յառաջդիմութիւն կը կայանայ Պոսնա-Հերսէքցիներու միահամուռ և եղբայրակցական աշխատութեան մէջ։ Կայսեր խօսքերը խանդավառութեամբ ընդունուեցան։

ՊԷՐԹԱ.— Նախարարապետ Պ. Վէքէրլէ վեկոյց Սակարանի Խորհուրդին թէ քանի մը զօրաբանակներու շարժման մէջ դրուելու մասին շրջած զրոյցները բոլորովին անհիմն են։ Նմանօրինակ միջոցներ ձեռք առնուած չեն և ոչ ալ ծրագրուած, անհրաժեշտ չըլլալուն համար։ Միայն տասներհինգերորդ զօրաբանակը աւելցուած է, ինչ որ երկար ատենէ ի վեր ծանօթ էր արդէն։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

14 Նոյեմբեր 1908

Օսմ. Միացեալ փոխառեալ պարտաթուղթ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Ղչ.	100	04
» ամէնէն վար գինը	»	100	—
» » վեր »	»	100	10
» երեկոյ գոցուեցաւ	»	100	04

Ռումէլի Երկաթուղի

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Ֆր.	171 1/2
» ամէնէն վար գին	»	170 3/4
» » վեր »	»	171 1/2
» երեկոյ գոցուեցաւ	»	170 7/8

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

BOURSE DE PARIS

14/27 Նոյեմ. 1908

Ֆրանս. Ռանթ 3 %	96	90
Օսմ. Միացեալ բացուեցաւ	91	60
» » գոցուեցաւ	91	75
Ռումէլի Երկաթուղի	170	50
Օսմ. Պանքա	704	
Պալիա Գարաայտըն	450	
Թրամվայ	—	—
Րիօ Թինթօ	1896	

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ
ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑ
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
1909

Համառօտ Խրիմեան և Իզմիրլեան Հայրիկներու լուսանկարներով և 72 էջ յաւելուածով 60 փարա։ Ընդարձակը 13 լուսանկարներով և 392 էջ յաւելուածով 3 1/2 ղահեկան։ Պարունակութիւնը ընտիր, շահեկան և ամէն վիճակի, սեռի և հասակի անհրաժեշտ, միշտ թարմ և օգտակար։ Մրցանակաւոր խնդիրներ։ Պատկերներ.— Խրիմեան և Իզմիրլեան Հայրիկներ, Տեղապահ Դուրեան Սրբազան, Սանփանոս և Արշարունի Սրբազաններ, Վեր. Յ. Թումաճեան, Վեր. Ճէնանեան, Տօքթ. Աւետիս Երէցեան, Կեսարացի Հայ նահատակը, Ուրֆայի Աւետ. Եկեղեցին, Միս Շաթթըգ Հայ որբերու և այրիներու բարերարուհին, Բրօֆ. Հայկազեան և Վեր. Շմաւոնեան։ Փուքալ գնել դեռ չսպառած։ Կը գտնուի միայն առաջնակարգ գրավաճառաց քով։ 15—2

ՍԱՌԱ ՊԷՐՆԱՌ
ԲԷԹԻ ՇԱՆԻ ՄԷՋ

Այս գիշեր, շաբաթ, Տիկին Սառա Պէրնառ և իր խումբը պիտի ներկայացնէ Սարտուի

LA SORCIÈRE

5 արարուածով տրամը։

ՄԱՅԵՐ
Վաճառատանց մէջ բացառապէս աժան ապրանքներ կը ծախուին եղանակին վերջաւորութեան առթիւ
ԳԻՆԵՐԸ ՄԵԾԱՊԷՍ ԶԵՂՋՈՒԱԾ ԵՆ
ՄԱՅԵՐ
ՂԱԼԱԹԻԱ-ՊՈԼԻՍ

ՈՐՆ Է
ԱՄԵՆԷՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾ
ԵՒ
ԱՄԵՆՈՒՍՏ ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ
ՄԻԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ

ԱՄԷՆ ՄԵՏԱՂԷ ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ
Ընդհ. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար
Գ. ՄԱՐԳԻՍՕՖ եւ Ըն.

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ
Նէօշադէլի Դիտարանին. 1903

ԶԷՆԻԹ

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻԶ, 1900

ՈՐՆ Է
ԺԱՄԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԵԱՆՑ
ԲԱՐՁՈՒՆՔԻՆ ՎՐԱՅ ԳՏՆՈՒՈՂ
ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ

ԹԻՒ 16 — ՊԱՀՃԷ ԳԱՓՈՒ — ԹԻՒ 16
Օռօզտի-Պաք հասարակութեան դիմաց
Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՐՏԱ.ԿԱՐԳ ՄՐՑԱՆ
Անդամ Ժիւրիի, Միլան. 1906

Մեր յարգոյ յաճախորդներուն դրականապէս ապացուցանելու համար մեր ԶԷՆԻԹ ժամացոյցին ուրիշ ամէն ժամացոյցներէ ունեցած բացարձակ առաւելութիւնները, վերոյիշեալ երեք յաջողութիւններէն, այսինքն ճշգրտութեան, տոկունութիւն եւ բարձր ճշդութիւն (haute précision), միայն մէջ իսկ բերացող ԶԷՆԻԹ ժամացոյց մը երբ գնորդներու կողմէ մեզ վերադարձուի, պատրաստ ենք վճարելու փոխարժէքը, առանց ո եւ է առարկութեան: 50—37

1908Ի ՁՄՐԱՆ ԵՒ ԱՇՆԱՆ
ՆՈՐՈՅԹՆԵՐԸ
ՓՆՏՌԵՑԷՔ
ՇԹԱՅՆ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ եւ ՊՈԼԻՍ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
Ռում. Երկաթուղիներու վիճակահանութիւնը

ԱԶԴ. — Ռումէլիի Երկաթուղիներու 233րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ 1908 նոյեմբ. 18/1 դեկտ.ին ժամը 10ին, կէս օրէն յետոյ, Հանր. Պարտքի Վարչութեան կեդրոնատեղին, աջակցութեամբ եւ մասնակցութեամբ, Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարութիւններուն եւ Օսմ. Կայս. Դրամատան ներկայացուցիչներուն: 5—2

* *

Ազդ. — Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ որ Թրամուէյներու Օսմ. Ընկերութեան եւ Պէյրութի ելեկտրական Ընկերութեան թէ 500 ֆրանքնոց 1էն 3000 պարտաթուղթերու դրոշմատուքը վճարուած ըլլալով, այդ պարտաթուղթի տէրերը պարտին Ղալաթիոյ դրոշմատուքի գիւանը ներկայանալ եւ հարկ եղած ձեւակերպութիւնները կատարել առանց ծախքի: 3—1
11/24 նոյեմ. Ընդհ. Տնօրէնութիւն

ԹՐԱՄՈՒԷՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Ազդ.—Կ. Պոլսոյ Թրամուէյներու Ընկերութեան Պ. Պ. բաժնետէրերուն կը ծանուցանէ թէ կանոնագրին 33, 34, 35, 36 եւ 37րդ յօդուածներուն տրամադրութեանց համաձայն, հրաւիրուած են արտասովոր նիստ մը գումարել դեկտեմբեր 10/23ի չորեքշաբթի օրը կէսօրէն երեք ժամ ետքը, Ընկերութեան կեդրոնատեղին՝ Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, խորհրդակցելու համար սա կէտերուն վրայ.
—Ա. Ընկերութեան դրամագլուխին յաւելումը եւ վարչական Խորհուրդին տրուելիք արտօնութիւնը՝ իր ուզած եղանակով նոր բաժնեթուղթեր շրջաբերութեան հանելու՝ կանոնագրին եւ օրէնքին տրամադրութեանց համաձայն: Բ. Հաշիւներու համար երկու քօմիսէրներու անուանում: Գ. Պ. Պ. բաժնետէրերէ անոնք որ ամէնէն քիչ տասը բաժնեթուղթ ունին եւ այդ ժողովին ներկայ գտնուիլ կ'ուզեն, պարտաւոր են գումարումէն տասը օր առաջ՝ այսինքն մինչեւ նոյ. 30/13 դեկտ. կէսօրէն մինչեւ չորս ժամ ետքը իրենց բաժնեթուղթերը յանձնել Կ. Պոլսոյ մէջ Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բարիզի մէջ Օսմ. Դրամային ճիւղը եւ Պրիւքսէլի մէջ՝ Քէս Ժէնէռալ տը Ռըբօռ է տը Տէբօյի: Այդ յանձնումին առթիւ դրոշմատուքը կը պատկանի յանձնողին:
Կ. Պոլիս 7/20 նոյ. 1908
5—5 Վարչական-Խորհուրդ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՒ

Ազդ.— Շիրքէթի Խայրիէ Վարչութիւնը նուագուրդի կը դնէ 200 կտոր ֆիլիոս չամ քիւթիւք, 400 սալը չամ քիւթիւք, 300 քարա չամ քիւթիւք, 125 քարա ազաճ քիւթիւք, 250 քէօքնէր քիւթիւք, 500 քարա ազաճ հաթըլ, 120 մէշէ քիրիշ, 50 մէշէ քիւթիւք, 400 մէշէ փորտին, 60 մէշէ չիրօլիք, 1500 մէշէ եօշլամա, 100 տէլ պուտաք հաթըլ, 250 մէշէ ալթըլըք, 250 մէշէ պէշլիք, 450 մէշէ էյրի, 50 մէշէ բրաչօլ, 750 քալաս: Անոնք որ կ'ուզեն մասնակցիլ սոյն նուագուրդին, կրնան տեղեկութիւն առնել, վարչութեան դիմելով: 6—2

ԱՄԷՆ ՏԵՂ
ՓՆՏՌԵՑԷՔ

Կովկասի հանքային ջուրերը, Ռուս կառավարութեան կողմէ արտօնուած եւ ծախուած, «Նարզան եւ Էսսէնթուքի թիւ 20» անունով:
ՆԱՐԶԱՆը այնպիսի հանքաջուր մըն է որ արիւնը կը մաքրէ եւ ֆիզիքական ուժերը կը կազդուրէ: Միզամոլի քրոնիկ հիւանդութեանց եւ աւազախտի եւ ուրիշ հիւանդութեանց դէմ ազդեցիկ է: Սխորժակ ալ կը գրգռէ: «Էսսէնթուքի թիւ 20» լաւագոյն հանքային ջուրն է սեղանի համար: Ստամոքսին թթուտունները կը չէզոքացնէ եւ մարսողութիւնը կը դիւրացնէ: ՆԱՐԶԱՆ ԵՒ ԷՍՍԷՆԹՈՒՔԻ ԹԻՒ 20 պաշտօնապէս արտօնուած են բժշկական հեղինակութեանց կողմէ:
Գլխաւոր մթերանոցը եւ դրասենեակը կը գտնուին Պոլիս, Տիվան Եօլու փողոց, թիւ 144, թէ՛ մեծաքանակ եւ թէ փոքրաքանակ կը ծախուին մեր առաջին յաճախորդին՝ «Թի Էքօնոմիք Քօ-Օբէրաթիվ Սօսայթի լիմիթըտ»ով, բոլոր դեղարանները, ճաշարանները, նպարավաճառանոցները եւ այլն: Նոյնպէս մեր մթերանոցին մէջ կը ծախուի Թաշտէլէնի ջուր, կառավարական քօնթրօլի տակ:
Միակ ներկայացուցիչ ամբողջ Թուրքիոյ, Եգիպտոսի եւ Յունաստանի համար:
50—14 ՌՕԼ. Է. ՇԱԼԱՄՕՆՕՖ

ԱՄԷՐ ՊԻՔՕՆ

Ամենաբարձր գնահատումներու արժանացած զանազան տրուեստանգներու մէջ:
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐ՝ Պօն, Ալժէրի, Մարսիլիա, Ռուան, Պորտօ, Բարիզ, Լըվալուա-Պէրրէ
ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐ՝ Ֆիլիբվիլ, Ալժէ, Օրան, Լիօն, Սէթ, Տիժօն, Պարսէլօնա, Ժընէվ

ԱՄԷՐ ՊԻՔՕՆԸ, ամենէն չատ քինքինա պարունակող սա կազդուրիչ ըմպելին, պատրաստուած է ալժէրիական հողի յատուկ տունկերով: Իր կոռովիչ ու հակատենդային յատկութիւններուն համար է որ կը յանձնարարուի անոր գործածութիւնը: Առտուն տնօթի փորանց կամ ճաշէն առաջ առնուած ատեն՝ բարեբար ազդեցութիւն մը կ'ունենայ: Այդ ըմպելին չնորհիւ՝ մարդուս սպառած ուժերը կը վերանորոգուին եւ ստոյգ գերծ կը մնայ:
Ծանօթ. — Անխիղճ մ բդիկ մեր վաճառատունը կեղծած ըլլալնուն, Ամէր Պիքոն պատուող մեր բոլոր յաճախորդներուն խորհուրդ կու տանք առաջնակարգ տուներու միայն դիմել, որպէս զի կեղծերը չառնեն. պէտք է պահանջէն որ շիշերը Ինէօն տէ Ֆալպրիքանի դրոշմը կրեն:
Միակ ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ մէջ
Գ. Լ. ԲԱՐՄԱ:
Գ. Գ.
Ա. Ռէքքիա — Ղալաթիա
Էքօնոմիք Գօօբէրաթիվ — Ղալ, Բերա, Պոլիս եւ Գատըգիւղ
Բոբասօրբուլօ եւ. Մէլէթիադիս — Ղալաթիա
Ժ. Սթավրօբուլօ — »
Սթավրօբուլօ Եղբարք — »
Քօթթաքի Եղբարք — »
Թէզէբօղլու եւ Ընկ. — »
Ժան Բ. Տէօփլա — »
Վէնսան Դոսսապիան (գաղղիճ.) — Պոլիս
Մէնմէշ Բեռզիմ — »
Թ. Լինօ — »
Գ. Սէֆէրեան — »
Ժ. Վօնթիզիանօս եւ Ընկ. — »
Էմիլ Լանտրեան — Բերա
Տէմիթրաքօբուլօ եղբ. ք եւ Ընկ — »
Թ. Սաւրէնեան Բերա. Կ. Պոլիս, Ղալաթիա
Սօսիէթէ տէ Բրոտի քթէօր տը Ֆրանս — Բերա
եւլն եւլն եւլն. 50—41

KODAK

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ
ԳՈՐԾԻՆԵՐ ԵՒ ՆԻՒԹԵՐ
ԳԱՐԱԳԱՇ ԵՂԲԱՐՔ
ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 398 ԵՒ 474
Սոյն վաճառատանց մէջ կը ծախուին լուսանկարչութեան վերաբերեալ գործիներ, պիտոյք եւ դեղեր եւ Էսքման անուն համբաւաւոր գործարանին fosաfներն ու Ֆիլմերը, որոնք թէ՛ լուսանկարիչներու եւ թէ սիրողներու համար անհրաժեշտ են: Գուտանիքէն եղած յանձնարարութիւնները փութով կը կատարուին: 50—37

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ
ՃԱՆՉՑՈՒԱԾ Է
Միլքմէյտ Պրէնտ
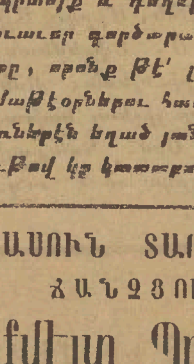

Սուիս Միլքը
ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ
ՍՆՈՒՆԴՆ Է
Ամեն անոնք որ գործածած են այս կաթը՝ կ'ընդունին որ
ՄԻԼՔՄԷՅՏ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ՍՆՆԴԱՐԱՐ՝ ՆԵՐԱԿԱՅԻՐ ՀԱՄԱՐ
ԵՒ ԱՄԷՆՈՒՆ ԱԼ ՕԳՏԱԿԱՐ
50—44

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԶԳԵՍՏԵՂԷՆԱՑ
ԷՄՆԻՅԷԹ
Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ
Գրէտի Լիոնէի դրամատան վրայի յարկը
հաստատուած

Վերջին նորաձեւութեան համեմատ արանց, կանանց եւ տղոց համար ամէն տեսակ հագուստներու ճոխ մթերք մը միշտ պատրաստ կը գտնուի:
Ամէնէն աւելի ճաշակաւոր եւ դժուարահաճ անձեր անգամ գոհ կը մնան ԷՄՆԻՅԷԹի հագուստներէն:
ԳԻՆԵՐԸ ՌԱՑԱՐՁԱԿԱՊԷՍ ՎԵՐՋԻՆ
ԶԵՂՉ ՉԿԱՅ ԲՆԱՒ
ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՑ Է 50—16

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութեան կառախումբերու 1908 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԳՈՆԻԱ

ԵՐԹ Կառք. 223 խառն Առ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 224 խառն Իրկ. Ժ. Վ.
12 —	մկն.	Էսկի-Շէհիր	ժմն.	3 —
12 42	»	Կէօքճէ Քըսըք	մկն.	2 20
1 39	»	Սապօնճը Փունար	»	1 38
2 33	»	Ալաեունտ	»	12 42
3 14	»	Չէքիւրլէր	»	11 53
4 11	»	Տէօյէր	»	11 05
4 40	»	Իհսանիյէ	»	10 20
5 04	»	Համամ	»	9 53
5 14	»	Կօզլիկէօլ համամ	»	9 44
5 41	ժմն.	Աֆ. Գարա Հիսար	մկն.	9 13
6 01	մկն.	Աֆ. Գարա Հիսար	ժմն.	8 53
6 41	»	Գէօյիւք Զօպանլար	»	8 20
7 36	»	Չայ	»	7 33
8 21	»	Իսհագլու	»	6 40
8 45	»	Եասսըճա	»	6 15
9 16	»	Աք շէհիր	»	5 53
9 48	»	Ազարի քէօյ	»	5 13
10 30	»	Զավուշճը քէօյ	»	4 35
11 08	»	Իլկին	»	4 03
11 55	»	Գատըն-Խանը	»	3 09
12 50	»	Սէրայ-Էնի	»	2 27
1 22	»	Մէյտան	»	1 47
2 22	»	Բօւնար Գալը	»	12 42
3 —	ժմն.	Գոնեա	մկն.	12 —
Իրիկ.				Առտ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԷՆԿԻՒՐԻ

ԵՐԹ Կառք. 122 առ. Առ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 21 խառն Իրկ. Ժ. Վ.
1 —	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմն.	11 —
1 44	»	Աք Բունար	մկն.	10 18
2 24	»	Ալփու Քէօյ	»	9 46
3 4	»	Պէյլիք Ախըր	»	8 58
4 9	»	Սարիքէօյ	»	8 1
4 58	»	Պիչէր	»	7 4
5 35	»	Սասըլէր	»	6 27
6 9	»	Պէյլիք Քէօփրիւ	»	6 —
7 3	»	Բօլաթլը	»	5 16
8 21	»	Մալը Քէօյ	»	3 49
9 15	»	Սինճան Քէօյ	»	2 47
10 —	ժմն.	Էնկիւրիւ	մկն.	2 —
Իրիկ.				Առտ.

ՀԱՄԻՏԻԷ - ԱՏԱԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառք. 424 խառն Իրկ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 421 խառն Առ. Ժ. Վ.
7 15	մկն.	Համիտիէ	ժմն.	5 03
7 33	ժմն.	Ատա-Բազար	մկն.	4 45

ԱԼԱՅՈՒՆՏ - ՔԷՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ Կայարան	Կռ 322 խռ. Առ. Ժ. Վ.	324 խռ. Իր. Ժ. Վ.
Ալաեունտ մկն.	2 35	12 45
Քէօթահիա ժմն.	2 55	1 05
ԴԱՐՁ Կայարան	Կռ 321 խռ. Առ. Ժ. Վ.	323 խռ. Իր. Ժ. Վ.
Քէօթահիա մկն.	2 —	12 05
Ալաեունտ ժմն.	1 40	11 45

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ — ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 44 խռ. Ժ. Վ.	Թ. 46 խռ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառ. ԴԱՐՁ Թ. 41 խռ. Ժ. Վ.	Թ. 43 խռ. Ժ. Վ.
առ. 12 32	իր. 7 45	մկն.	Քօրտաքէօյ կամուրջ	ժմն.	4 44	առ. 11 55 իր.
12 52	8 05	ժմն.	Հայտար Փաշա	մկն.	4 24	11 15
1 22	8 15	մկն.	» »	ժմն.	4 12	10 54
2 37	9 29	ժմն.	Բէնտիք	մկն.	2 58	9 50
2 45	9 40	մկն.	»	ժմն.	2 44	9 39
3 06	10 01	»	Թուզլա	մկն.	2 24	9 17
3 28	10 24	»	Կէյպզէ	»	2 02	8 55
3 05	10 48	»	Տիլ Իսքէլէսի	»	1 33	8 26
4 —	10 58	»	Թավշանճըլ	»	1 19	8 16
4 16	11 17	»	Հէրէքէ	»	1 08	8 06
4 37	11 39	»	Եարըմճա	»	12 41	7 42
4 49	11 51	»	Թիւթիւն Չիֆթլիք	»	12 29	7 30
4 59	12 02	»	Տէրինճէ	»	12 18	7 21
5 13	12 18	ժմն.	Իզմիտ	մկն.	12 —	7 06
5 38		մկն.	»	ժմն.		6 41
6 11		»	Գէօյիւք Տէրպէնտ	մկն.		6 10
6 39		»	Սապանճա	»		5 41
7 03		»	Համիտիէ	»		5 25
7 44		»	Կէյվէ	»		4 32
8 04		»	Աք Հիսար	»		4 10
8 33		»	Մէքէճէ	»		3 45
8 57		»	Լէֆքէ	»		3 13
9 32		»	Վէզիր Խան	»		2 38
10 12		ժմն.	Պիլէճիկ	մկն.		2 02
10 24		մկն.	»	ժմն.		1 50
11 32		»	Գարաքէօյ	մկն.		1 —
12 13		»	Գօզբէլ	»		12 24
12 59		»	Ին Էօնիւ	»		11 48
1 29		»	Չուքուր Հիսար	»		11 16
իր. 2 07		ժմն.	Էսկի Շէհիր	»		10 40 առ.

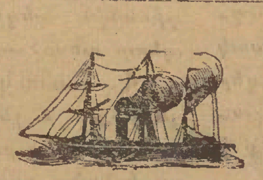

ԹՈՄԱՍ ՔՈՒՔԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
[illegible]	1069	[illegible]	4611	[illegible]	1531	[illegible]	3709	[illegible]	1119
[illegible]	3607	[illegible]	938	[illegible]	3720	[illegible]	3557	[illegible]	1735
[illegible]	1541	[illegible]	2393	[illegible]	1600	[illegible]	1057	[illegible]	119
[illegible]	2277	[illegible]	[illegible]	[illegible]	595	[illegible]		[illegible]	1208
[illegible]	1232	[illegible]	506	[illegible]	2354	[illegible]	3419	[illegible]	1528
[illegible]	1264	[illegible]	3464	[illegible]	5540	[illegible]	1933	[illegible]	1546
[illegible]	4481	[illegible]	1520	[illegible]	1080	[illegible]	4100	[illegible]	3327
[illegible]	1371	[illegible]	1341	[illegible]	1053	[illegible]	4036	[illegible]	1470
[illegible]	1337	[illegible]	954	[illegible]	2307	[illegible]	1535	[illegible]	248
[illegible]	1244	[illegible]	1828	[illegible]	1700	[illegible]	1637	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	449	[illegible]	1068	[illegible]	510	[illegible]	1289
[illegible]	2729	[illegible]	4552	[illegible]	2272	[illegible]	3329	[illegible]	3391
[illegible]	1831	[illegible]	3060	[illegible]	1063	[illegible]	1563	[illegible]	1350
[illegible]	1226	[illegible]	1143	[illegible]	3191	[illegible]	3613	[illegible]	1300
[illegible]	2305	[illegible]	1011	[illegible]	724	[illegible]	1769	[illegible]	
[illegible]	895	[illegible]	1695	[illegible]	1278	[illegible]	136	[illegible]	

Ալէքօ շոգենաւը, նաւապետ Հիլը:
Միխուսo շոգենաւը, նաւապետ Թորր:
Բաարէլլօ շոգենաւը նաւապետ Ռոպինսըն, դեկտ. 8ին:
Դիմել Գործակալներուն Ֆ. ՀԻԼՃ ԷՆՐԻՔՕՏ
Թիւ 22—24, Քիւրքճիւ Մէյլէթ Խան, Ղալաթիա 10 50—38

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերութ
Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ
«Խամսիլիա» շոգենաւը, նաւապետ Անտէրսըն, կիրակի, 29 նոյեմբեր 1908 (Հ. Տ.) կէսօրէն ... կը ժամանէ եւ երեքշաբթի 1 դեկտ. 1908 (Ը. Ե) կէսօրէ ետքը ժամը 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր եւ Պիրէա:

ՍՈՒՐԻԱՅ ԳԻԾ
«Սախոլէ» շոգենաւը, նաւապետ Միտչէլ Դեկտ. 5ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կէլիպօլի, Տարտանէլ, Միտիլլի Իզմիր, Սաքըզ, Հաքքա, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սայիտ եւ Աղեքսանդրիա:

ՍԵՒ ԾՈՎԻ ԳԻԾ
Արագ երթեւեկ Կ. Պոլսոյ եւ Տրապիզոնի միջեւ
«Մէնզալէ» շոգենաւը, հինգշաբթի, 3 դեկտ., առտուան ժամը 12ին պիտի մեկնի Տրապիզոն, հանդիպելով Ինէպօլի, Սամսոն, Կիրասոն եւ Օրտու:
Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէրմէրճիլէր խան, իսկ ... Պոլիս ...

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեդի	Նայլօզրիս
Մինիս	Էմեյսիս
Րափսիս	Պուզիրիս
Թէյպըր	Մօէրիս
Նարտեն	Ֆայկիր
Նավարին	Ֆարօս
	Թիպա

Առաջին կարգի շոգենաւերը լաւ կահաւորուած են, ... ճամբորդներ ...
... Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ ...
Կ. Պոլսէ Լիվերբուլ Ա. կարգի գին է 15 ... Բ. ... 13
... 24 ժամ ...
Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ. Գործակալք
Ուէթմալ խան ... Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ Ընկ.
50—1 21 ... Լիվերբուլ

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Նոյեմբեր

Դշ. 12/25 Ինէպօլի, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Պաթում. կէսօրէն առաջ ժամը 10ին:
Դշ. 12/25 Օտեսա. կէսօրէն ժամը 4ին:
Եշ. 13/26 Իզմիր, Պիրէա եւ Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին:
Եշ. 13/26 Օտեսա. ժամը 4ին:
Ուր. 14/27 Սեվաստոբօլ. ժամը 10ին:
Շբ. 15/28 Օտեսա. ժամը 10ին:
Շբ. 15/28 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Բեռու, Հաքքա Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Տրիպօլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սայիտ եւ Աղեքսանդրիա. ժամը 4
No. 7

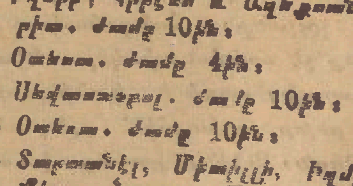

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ եւ ԸՆԿ.
Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »
Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէբի ճամբով):
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ, քարափին վրայ:
15 50—2 Թ. ՌԸԳՈՒԼ

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ